

Latvija un Starptautiskā Frankofonijas organizācija

Publicēts: 30.01.2020.

Frankofonija ir valstu grupa, kas apvieno valstis vai federālo teritoriju valdības, kurās ikdienā lieto franču valodu vai kuras vēlas stiprināt tās klātbūtni sabiedrībā, un kuras ir apņēmušās savstarpēji sadarboties demokrātijas un universālo vērtību nostiprināšanai pasaulē. Šobrīd Starptautiskajā Frankofonijas organizācijā ir 88 valstis un valdības. Latvija kļuva par Starptautiskajā Frankofonijas organizācijas dalībvalsti ar novērotāja statusu 2008. gada 19. oktobrī.

FRANKOFONIJA

Frankofonija ir valstu grupa, kas apvieno valstis vai federālo teritoriju valdības, kurās ikdienā lieto franču valodu vai kuras vēlas stiprināt tās klātbūtni sabiedrībā, un kuras ir apņēmušās savstarpēji sadarboties demokrātijas un universālo vērtību nostiprināšanai pasaulē.

Vēsture: sākotnēji, 1970. gadā, Nigērā tika izveidota Kultūras un tehniskās sadarbības aģentūra, kuras viens no galvenajiem mērķiem bija palīdzēt Āfrikas kontinenta valstīm, kurās tika lietota franču valoda, pēc dekolonizācijas, taču ar laiku tās misija paplašinājās. Kopš 90. gadu sākuma organizācija atvērās arī Centrālās un Austrumeiropas valstīm. 1995. gadā tā tika pārsaukta par Frankofonijas aģentūru, bet 1998. gadā ieguva tās pašreizējo nosaukumu: Starptautiskā Frankofonijas organizācija. Šobrīd Frankofonijā ir 88 valstis un valdības: 57 pilntiesīgās dalībvalstis un valdības dalībnieces, kā arī 7 asociētās valstis un 27 valstis un valdības ar novērotāja statusu. Ģeogrāfiski tās aptver Eiropu, Rietumāfriku, Centrālo Āfriku un Indijas okeāna reģionu, Ziemeļfriku un Tuvos Austrumus, Amerikas un Karību reģionu, Āzijas un Klusā okeāna reģionu. 31 no visām dalībvalstīm un valdībām atrodas Eiropas kontinentā.

Mērķi: SFO ir noteikusi, ka tās darbības pamatvirzieni ir: a) franču valodas, kultūru un valodu dialoga veicināšana, b) demokrātijas stiprināšana, konfliktu novēršana un risināšana, atbalsts cilvēktiesībām, c) izglītības un apmācības izplatība, d) Frankofonijas valstu ekonomiskās izaugsmes veicināšana caur solidaritāti un praktisku daudzpusēju sadarbību ilgtspējīgas attīstības perspektīvā.

Īpašu uzmanību Frankofonija velta jauniešiem un sievietēm, kā arī pieejai informācijas un komunikācijas tehnoloģijām.

Desmitgades plāns: Frankofonijas valstis ik 10 gadus vienojas par uzsvāriem, kas tiks likti savstarpējā sadarbībā. 15. Frankofonijas valstu un valdību vadītāju samitā Dakārā 2014. gada novembrī tika apstiprināts Frankofonijas stratēģiskais ietvars 2015.-2022. gadam. Tajā minēti šādi mērķi:

- (1) palielināt franču valodas ietekmi un lietojumu starptautiskajā vidē;
- (2) nostiprināt Frankofonijas lomu un vietu starptautiski, lai veicinātu daudzpusīgas valstu attiecības un visaptverošu pārvaldību;
- (3) nostiprināt sieviešu un jauniešu lomu kā attīstības un miera veicinātājus;
- (4) atbalstīt inovācijas un jaunradi ekonomikā, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību.

Frankofonijas desmitgades plāna ietvaros tiek attīstītas dažādas programmas, kurās dalībvalstis var pieteikties uz finansējumu konkrētiem projektiem, piedalīties to finansēšanā, lūgt valstu atbalstu politiskos jautājumos utt. Valsts savstarpēji sadarbojas arī konsultējoties dažādos jautājumos citu starptautisko organizāciju ietvaros.

Institucionālā uzbūve: SFO sastāv gan no politiskām, gan administratīvām instancēm, no kurām augstākā ir (1) *Frankofonijas valstu un valdību vadītāju samits*, kas notiek reizi 2 gados. Samitu darba kārtība tiek gatavota (2) *ministru konferencēs* un (3) *pastāvīgo pārstāvju padomē*. Valstu un valdību vadītāju samitam un ministru konferencē ir pakļauta (4) *Starptautiskā Frankofonijas organizācija* (un ģenerālsēkretārs), kas īsteno praktisko starptautisko sadarbību un seko politisko instanču lēmumu realizācijai dzīvē. (5) *Frankofonijas parlamentārā asambleja* pilda konsultatīvas funkcijas. Latvija tajā iestājās vēl pirms kļuva par SFO dalībvalsti.

Kopš 2019. gada janvāra SFO ģenerālsēkretāre ir Luīze Mušikivabo (*Louise Mushikiwabo*).

Nākamais Frankofonijas valstu un valdību vadītāju samits norisināsies 2020.gada 12.-13. decembrī Tunisijā (SFO 50 gadu svinības).

Papildus informācija par organizāciju: www.francophonie.org

LATVIJA UN FRANKOFONIJA

2006. gadā Latvijas Republikas Saeima kļuva par SFO Parlamentārās asamblejas biedru novērotāja statusā. Tajā pašā gadā savu pieteikumu dalībai organizācijā Latvija iesniedza arī kā valsts, kad toreizējā Latvijas Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga piedalījās Frankofonijas samītā Bukarestē. Latvija kļuva par SFO dalībvalsti ar novērotāja statusu 12. Frankofonijas valstu un valdību vadītāju samītā Kvebekā, Kanādā 2008. gada 17.-19. oktobrī. Latviju kopš 2016. gada 10. maija SFO pārstāv Valsts prezidenta personīgais pārstāvis, Latvijas vēstnieks Francijā Imants Viesturs Lieģis.

2013. gada 13. septembrī Latvijas Universitāte tika uzņemta Frankofonijas universitāšu aģentūrā asociētās iestādes statusā. Frankofonijas universitāšu tīklā ietilpst 776 augstākās izglītības un pētniecības institūcijas, kas atrodas 98 valstīs, no kurām 60 ietilpst SFO. Vairākas Latvijas augstākās izglītības iestādes ir noslēgušas divpusējos sadarbības līgumus ar SFO valstu izglītības iestādēm.

Latvijas un Frankofonijas valstu sadarbība notiek gan daudzpusējā, gan divpusējā formātā. Visspilgtākais piemērs praktiskai Latvijas un Frankofonijas sadarbībai ir Latvijas dalība SFO programmā „Franču valoda starptautiskajās attiecībās”, kura paredzēta valsts pārvaldē strādājošo, kā arī Nacionālo bruņoto spēku pārstāvju franču valodas studijām. Tās ietvaros ik gadu ap 300 Latvijas ierēdņu, kas strādā ar ES un daudzpusējiem jautājumiem, kā arī karavīri, pirms dalības miera misijās apgūst gan franču valodas pamatzināšanas, gan tās lietojumu specializētās jomās. Šī sadarbība turpināsies arī nākamajos gados. 2019. gada 26. jūlijā tika noslēgt SFO un Latvijas Sadarbības memorands par valstu un iestāžu Frankofonijām iniciatīvām (2019.-2022. gadam).

2008. gada līdz 2014. gada beigām mācības kopīgi finansēja SFO, Francija, Beļģijas franču valodīgā kopiena un Luksemburga ar Latviju noslēgtā „Memoranda par daudzgadīgu franču valodas apmācības programmu Latvijas valsts pārvaldes iestādēs” ietvaros. Sadarbības turpināšanai 2015. gada 10. oktobrī Frankofonijas 31. Ministru sanāksmes laikā Erevānā SFO un 11 valstis, tajā skaitā arī Latvija, parakstīja „Sadarbības memorandu par valsts frankofono iniciatīvu (2015.–2018. gadam) programmas „Franču valoda starptautiskajās attiecībās” ietvaros”.

Latvijas un Frankofonijas dalībvalstu vēstnieki sadarbojas arī citās starptautiskajās organizācijās, īpaši konsultējoties jautājumos, kas svarīgi kādai no valstīm. Atsevišķās starptautiskajās organizācijās notiek regulāras Frankofonijas vēstnieku sanāksmes. SFO ir noslēgusi sadarbības līgumus ar vairākām starptautiskām vai reģionālām organizācijām (ANO, Eiropas Savienību, Āfrikas Savienību u.c.). SFO ir savas pastāvīgās pārstāvniecības tādās starptautiskajās organizācijās kā ANO Ņujorkā un Ženēvā, Eiropas Savienībā un Āfrikas Savienībā.

Aktīvi norit arī Latvijas divpusējā sadarbība ar Starptautiskās Frankofonijas organizācijas dalībvalstīm. Īpaši jāmin Latvijā rezidējošo SFO pilntiesīgo dalībvalstu – Francijas, Beļģijas, Šveices un Kanādas – ieguldījums frankofonās vides un sadraudzības attīstīšanai Latvijā. Latvija aktīvi līdzdarbojas Frankofonijas dienu svinībās, lai atzīmētu 20. martu - datumu, kurā 1970. gadā tika parakstīts līgums par toreizējās Kultūras un tehniskās sadarbības aģentūra izveidi. Starptautiskajai Frankofonijas dienai veltīto pasākumu programmas veidošanā piedalās arī Austrijas, Čehijas, Grieķijas, Īrijas, Moldovas un Ungārijas vēstniecības.

Papildus informācijai:

Francijas vēstniecība Latvijā: www.ambafrance-lv.org

Francijas institūts Latvijā (valodu studijas, informācija par stipendijām un studiju iespējām Francijā): <http://www.institut-francais.lv>

Žila Verna Rīgas franču skola (iekļauta starptautiskajā Francijas skolu, pamatskolu un liceju tīklā): <http://www.ecolejulesverne.lv>

Beļģijas nerezidējošā vēstniecība Latvijā (Stokholmā): <http://diplomatie.belgium.be/latvia/>

Valonijas valdības un Briseles franču kopienas valdības pārstāvniecība Polijā un Baltijas valstīs (Varšavā): <http://www.wbi.be/fr/delegations/delegation/delegation-wallonie-bruxelles-varsovie#.VQf3TEYcSUK>

Valonijas reģiona un Briseles franču kopienas ekonomiskā pārstāvniecība Baltijas valstīs AWEX

Šveices vēstniecība Latvijā: <http://www.eda.admin.ch/riga>

Kanādas vēstniecība Latvijā: <https://www.international.gc.ca/country-pays/latvia-lettonie/riga.aspx>

<https://www.mfa.gov.lv/lv/latvija-un-starptautiska-frankofonijas-organizacija>